

Slaný cukr

Není tomu víc, než sto let, kdy se cukr ještě prodával v homolích, nebo jen umletý na písek. Hospodyňky si nechávaly z homole kousek useknout, ty zámožnější si koupily homoli celou, vážila asi tři kila. Když chtěla pocukrovat koláč, tak ten cukr strouhala, nebo si pro větší zásobu roztloukla hroudu v hmoždíři na prášek. Pro sladké těsto si raději koupila cukr pískový.

V Kostelci na Labem se chodívalo nakupovat do koloniálu kupce Falty. Ten se nejvíc staral, co a za kolik nakoupit, jezdíval s koníkem po okolí za všemi výrobci, řemeslníky, mlynáři i cukrovarníky. Kromě potravin prodával i svíčky, mýdlo, košťata a bůhví, co ještě. Ve smíšeném koloniálu se lidem nakupovalo dobře, tak si Falta nemohl stěžovat, že by obchody vázly. Však se jeho žena Filomena za pultem něco naotáčela! Nebyla ani mladá, ani stará. Ale jedna věc byla jistá, že už zůstanou bezdětní. Léta je to mrzívало, až se časem smířili. Jenže práce bylo dost a jak roky přibývaly, Faltovi už na ledacos nestačili.

Jednou v hospodě se dal Falta do řeči se sousedem Mlejnkem. Ten měl kluka, bylo mu málo přes čtrnáct a jak slovo dalo slovo, byla z toho dohoda. Tatík a kupec si plácli, smlouvu pěkně zapili a z Mladého Mlejníka se tak stal kupecký učedník. Frantík byl příčinnivý a poslušný. To se ví, že musel zametat krám, chystat kornouty, rovnat krabice i štůčky plátna, zkrátka, všechny pomocné práce byly jeho starost. Faltová ho přitom pozvolna učila všemu, co má dobrý kupec umět. Jak promluvit, jak poctivě vážit a jak to které zboží zabalit.

Po roce učení se Frantík začínal těšit, že už brzy zkusí sám pracovat rovnou za pultem. Ono to tak rychle zase nešlo. Peníze si přece jen paní musela brát a vracet sama, ale Frantík měla ráda. Všechny její pokyny - podej, přines, podrž, navaž, zabal a co jich ještě bylo, učedník dělával dobře a ochotně. Často měl na práci navážit do kornoutů do zásoby sůl, cukr, mák nebo čočku, tedy čeho bylo zrovna nejvíc zapotřebí.

„Matko,“ povídal jednoho dne kostelecký švec svojí ženě, „nic ve zlém, ale ty jsi dneska osolila kafe!“ Ševcová se usmála, vylila kafe, že prý je popleta. Byla ráda, že starý nehudruje, uvařila nové a pečlivě se podívala, na pikslu s nápisem CUKR, osladila kafe a nesla ho tomu svému až k verpánku. S chutí se napil čerstvého nápoje, ale nastojte! Zas to bylo slané! To se už trochu rozhněval, že prý nemá čas na legraci a že koberce tenkrát nemívali, tak svojí ženě najust vylil ten hrnek rovnou na dřevěnou podlahu. Ševcová trochu pobledla, neříkala nic a olízla cukr v pikslu. Na mou duši, vždyť byl slaný! Moc jí to na rozum nešlo. Kdypak ona naposled kupovala sůl, že by ji nasypala do cukru? Ale na chuť soli to zase tak slané nebylo, tak už se nerozpakovala, vysypala všecko praseti do šlichty a bylo. Zašla do koloniálu, koupila nový cukr a měla po starosti.

No jo, ale večer švec spustil znova:

„Hrom a peklo, co je tohle za módu, pít pořád slaný kafe! Matko, snad už sem ti vynadal dost, tak s tím něco udělej!“ Ševcová se bránila a když se ukázalo, že i nový cukr je slaný, bylo jasné, že v tom je nevinně. Rozběhla se k Faltovům a povídá milé kupcové - jak to přijde, že prodává slaný cukr? Ta se podivila, ochutnala, a opravdu - bylo to slané. Ševcová dostala zpátky peníze a na druhý den chodily další kuchařky a paničky, že prý jejich cukr nesladí, ale solí. Falta si ovšem musel poradit. Nechal si přivést cukr odjinud, tentokrát až ze Skřivan u Nového Bydžova. Pytel nového cukru nikam nepřesypával a prodávalo se z něj rovnou.

Kdo v jejich krámě stál za pultem, měl za zády velkou a širokou bednu. Zadní stěnu měla vyšší a tak na čtyři díly rozdělené víko bylo při zavření šikmé, jako stříška. Také uvnitř byla ta zásobnice přepažená na čtyři oddíly. Patřila tam sůl, cukr, hrubá a hladká mouka. Tam také zbylo skoro půl metráku slaného cukru a byl vlastně k ničemu. Jednou zase František navažoval dopředu kornouty soli. Až jich bylo v košíku na pultě dost, skončil práci a lopatku jen tak zlehka pohodil zpátky do bedny „moučnice“.

„Aby tě kluku, husa kopl! To je konec záhady! Jen se podívej, ty osle, kam jsi tu lopatku hodil!“ Frantík se ohlédl a zčervenal jak pivoňka. V soli lopatka žádná, v cukru dvě!“ Kupcová sice ještě hodnou chvíli hubovala, ale nakonec jí bylo vyděšeného kluka líto.

„Však já na tebe nepovím, ale to víš, škoda nám z toho vzešla, copak já si teď na tobě vezmu, he? Už jsem tě pomalu chtěla nechávat za pultem a ty tohle!“

Naštěstí kdosi zrovna vešel do krámu a tak zmlkla. Frantík, když šel navečer stahovat roletu, pěkně poprosil, jestli může na druhý den přijít. A byl tuze rád, že nedostal vyhazov.

Ráno se Faltová podivila, jak si kluk přivstal, už před sedmou byl umetený chodník, papír nařezaný a kornouty nakroucené. A tu jí padnul zrak na moučnici, nad kterou visela pečlivě namalovaná cedule:

SLANÝ CUKR DO TĚSTA Kupte si za stejné peníze a ušetříte za sůl!
--

A když viděla, jak Frantík po očku kouká, co ona na to, nakonec se rozesmála:

„Ty kluku ušatá, postav se za pult a koukej to prodat, třeba se to povede!“

Věřte nebo ne, vtipná reklama zabrala a cukr se brzy vyprodal. A kdo téhle historce nevěří, ať si do cukru dá jen špetičku soli a uvidí, jestli mu kafe zachutná.